

cliënt: Mees Ruimte & Milieu
contactpersoon: Iskander Dias
adres: Postbus 854
2700 AW Zoetermeer
omschrijving: Update Quicksan Wet natuurbescherming en nader vleermuisonderzoek
Tempeliersstraat en Raamsingel te Haarlem
van: ir. Linda Dresmé
datum: 13 oktober 2017

Geachte meneer Dias,

Hiermee ontvangt u de briefrapportage van de Quicksan Wet natuurbescherming inclusief nader vleermuisonderzoek ter plaatse van het project aan de Tempeliersstraat en Raamsingel te Haarlem. Vanaf 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming in werking. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

Aanleiding

Het projectgebied bestaat uit twee gebouwen welke in zijn geheel worden gesloopt. In 2012 is een quickscan flora en fauna¹ uitgevoerd, waarbij geen beschermde soorten zijn aangetroffen en ook niet werden verwacht. Voor zwaar beschermd soorten zoals vleermuizen, geldt dat onderzoeken verouderd zijn als deze 3 jaar of langer geleden zijn uitgevoerd. Daarnaast zijn niet alle soorten meer beschermd, zoals bijvoorbeeld muurplanten. De beschermde soorten zijn genoemd in de Habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn, het verdrag van Bern, het verdrag van Bonn, de bijlage van de Wet natuurbescherming en de bijlage van de provinciale natuurvisie.

Na het veldbezoek is geconcludeerd dat verblijfplaatsen van vleermuizen niet kunnen worden uitgesloten en daarom is in de zomer en het najaar van 2017 een nader vleermuisonderzoek uitgevoerd.

Doel

Het doel van de actualisatie quickscan flora en fauna is om te bepalen of er veranderingen in de gebouwen hebben opgetreden, waardoor de gebouwen wel geschikt zijn geraakt voor vleermuizen of broedvogels. Ook wordt gezien welke veranderingen in de wet opgetreden zijn.

Het doel van het nadere vleermuisonderzoek is het vaststellen danwel uitsluiten van vleermuizen in het te renoveren pand. De volgende vragen worden beantwoord:

1. Zijn vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig?
2. Worden vaste verblijfplaatsen aangetast of verstoord?
3. Op welke wijze kunnen effecten worden gemitigeerd of gecompenseerd?
4. Is met de renovatie een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig?

¹ Groot, J. en de Beer, R. 2012. Van der Goes en Groot. Tempeliersstraat/ Raamsingel te Haarlem. Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet, 11p.

Onderzoeksmethode

Omdat momenteel geen bomen of groen aanwezig zijn in het projectgebied kunnen op voorhand beschermde flora, grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, beschermde insecten en overige diersoorten worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek is gelet op mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen en broedvogels.

Voorafgaande aan het veldbezoek ten behoeve van de Quicksan is een archiefonderzoek uitgevoerd naar bestaande gegevens van beschermde soorten in en rondom het projectgebied. Gebruikte bronnen zijn: verspreidingsatlassen van beschermde soorten, waarneming.nl, telmee.nl en eerder uitgevoerde ecologische onderzoeken in de omgeving van het projectgebied. Het veldbezoek bestaat uit een beoordeling van het projectgebied als geschikt leefgebied van beschermde soorten en is uitgevoerd op 27 maart 2017 door een ter zake kundige, mevrouw ir L. Dresmé, zie bijlage 1. De weersomstandigheden waren gunstig; half bewolkt, 12°C, nauwelijks wind.

Methode vleermuisonderzoek

Voor vleermuizen is een ontheffing van de Wet natuurbescherming vereist indien vaste verblijfplaatsen worden aangetast als gevolg van de sloop van een gebouw. Conform de richtlijnen van het bevoegde gezag zijn voor vleermuizen vier tot vijf onderzoeksrondes nodig. Indien na de eerste twee rondes geen activiteiten van vleermuizen worden waargenomen, kan met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten. Daarom bestaat het onderzoek uit twee stappen met een tussentijdse conclusie, om te bezien of de twee onderzoeksrondes in het najaar wel of niet nodig zijn.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van een batdetector (apparaat die ultrasone geluiden omzet in voor de mens hoorbare geluiden). Op basis van de frequentie van de geluiden, de omgeving en het vlieggedrag kan worden vastgesteld om welke vleermuissoorten het gaat. Vleermuizen verhuizen regelmatig van verblijfplaats en er wordt onderscheid gemaakt in winterverblijfplaats, zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijfplaatsen. Daarom worden meerdere inventarisatierondes in het vleermuisprotocol als noodzakelijk geacht. De onderzoeken vinden verspreid plaats tussen mei en augustus/ september vlak voor zonsondergang en een uur voor zonsopkomst. De spreiding van de onderzoeken is conform het vleermuisprotocol en zodanig dat minimaal 20 dagen tussen de onderzoeksrondes gelegen zijn.

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de onderzoeksrondes. De eerste (avond)ronde is op 21 mei 2017 uitgevoerd en de tweede (ochtend)ronde op 13 juli 2017. In het najaar zijn twee onderzoeksrondes uitgevoerd, op 23 augustus en 26 september 2017. Tijdens de veldbezoeken is op basis van zicht en geluid de aanwezigheid van vleermuizen in en rond het projectgebied geïnventariseerd. Op basis van deze onderzoeken is het gebruik van vleermuizen in het gehele projectgebied in kaart gebracht. Met behulp van de batdetectors (Pettersson D230) -een apparaat dat de ultrasone geluiden van vleermuizen omzetten in voor de mens hoorbare frequenties- en Elekon Batlogger-een apparaat dat de geluiden automatisch opneemt-, zijn de vleermuizen waargenomen. De geluiden zijn geanalyseerd met behulp van Batsound.

Tabel 1. Bijzonderheden van de veldbezoeken

datum en tijd	Type onderzoek	weersomstandigheden
21-05-2017, 21:30 - 23.30 uur	Vleermuizen Avondronde: foerageergebied zomer- en kraamverblijfplaatsen en migratieroute.	15°C, geen neerslag, weinig wind

13-07-2016 3:30-5:30 uur	<u>Vleermuizen</u> Ochtendronde: foerageergebied, zomer- en kraamverblijfplaatsen en migratieroute.	13°C, geen neerslag, weinig wind
23-08-2017 21.45-2.00 uur	<u>Vleermuizen</u> Avondronde: foerageergebied, zomer- en paarverblijfplaatsen, winterverblijf/zwermplaatsen en migratieroute.	21°C, geen neerslag, weinig wind
26-09-2017 20.30-2.00 uur	<u>Vleermuizen</u> Avondronde: foerageergebied, zomer- en paarverblijfplaatsen, winterverblijf/zwermplaatsen en migratieroute.	13°C, droog, weinig wind

Projectgebied

Het projectgebied bestaat uit twee panden. Het pand aan de Raamsingel 16 B en 16 C bestaat uit een bedrijfsruimte en twee bovenwoningen. Het pand aan de Tempeliersstraat 35 was ooit een theater, is in gebruik geweest als supermarkt en is nu een fietsenwinkel op de begane grond. Op de tweede verdieping is een snookercentrum aanwezig, zie afbeelding 1.

Afbeelding 1. Locatie van het projectgebied in het rood (bron: GoogleMaps.nl)

Projectbeschrijving

De panden worden gesloopt waarna twee appartementgebouwen worden gerealiseerd met een ondergrondse parkeerkelder. De bestaande bomen op de parkeerplaats worden gekapt. Het pand aan de Raamsingels is enige tijd buiten gebruik geweest. Het pand aan de Tempeliersstraat is momenteel nog volledig in gebruik. Afbeelding 2 laat de begane grond zien van de toekomstige situatie.

Afbeelding 2. Toekomstige situatie (bron: Braak & Roos architecten)

Beschermde gebieden

Het projectgebied is niet gelegen in of nabij een Natura 2000-gebied, Natuurnetwerk Nederland, een door de provincie aangewezen beschermd gebied (zoals weidevogelgebieden) of gebieden waar subsidiëring van beheer en ontwikkeling van natuur, agrarische natuur- en landschapselementen plaats kan vinden.

Resultaten archiefonderzoek

Uit het onderzoek van 2012 is geconcludeerd dat alleen broedvogels in de aanwezige bomen van de parkeerplaats aanwezig kunnen zijn. Ten behoeve van het onderzoek van 2012 is geen archiefonderzoek gedaan. In het stedelijke gebied van Haarlem zijn waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis. Op de zolder de St. Bavokerk is een kraamkolonie van de gewone dwergvleermuis aanwezig. In de haarlemmerhout zijn waarnemingen bekend van gewone en ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. Op de singels zijn waarnemingen bekend van watervleermuis en op de Leidsevaart zijn waarnemingen bekend van meervleermuis. Er zijn in de binnenstad van Haarlem nauwelijks onderzoeken bekend van vleermuizen.

Resultaten veldbezoek

De gevel en het dak van het pand aan de Tempeliersstraat (afbeelding 2) is niet geschikt voor broedvogels en vleermuizen. Het dak is plat, de schoorstenen zijn afgeschermd en een spouw en invliegopeningen in de gevels ontbreken. De bomen op de parkeerplaats hebben geen nesten en dat was goed zichtbaar omdat de bomen nog geen blad hebben.

Afbeelding 2. Pand aan de Tempeliersstraat gezien vanaf de parkeerplaats

Het pand aan de Raamsingel is geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, omdat een geschikte spouw aanwezig is. Hoewel geen open stootvoegen aanwezig zijn, zijn spleetvormige openingen onder de boeidelen aanwezig, zie afbeelding 3. De gewone dwergvleermuis gebruikt ook spleetvormige openingen als invliegopening als deze minimaal 1 bij 2 cm groot is. Daarnaast zijn grote bomen aanwezig direct naast de gevel, wat de aanwezigheid van vleermuizen vergroot. Op basis van deze bevinding is een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

Het pannendak van het pand aan de Raamsingel is niet geschikt voor huismus, omdat het dak te hoog is en beschutting in de vorm van wintergroene struiken in de omgeving ontbreken. Daarnaast is geen enkele huismus waargenomen. De schoorstenen van het pand aan de Raamsingel zijn niet geschikt voor holenbroeders zoals kauw en spreeuw, omdat deze zijn afgeschermd. In de beide panden zijn geen geschikte openingen aanwezig voor de gierzwaluw, de nokpannen zijn geheel dichtgemetseld.

Afbeelding 3. Pand aan de Raamsingel gezien vanaf de eerste verdieping van de Tempeliersstraat (links) en de zijgevel (rechts)

Resultaten vleermuisonderzoek

Aan de achterzijde van het pand aan de Raamsingel zijn direct na zonsondergang twee - drie zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen in de avond van 21 mei 2017. Gedurende de drie vleermuisrondes in juli, augustus en september 2017 zijn echter in zijn geheel geen zwermende of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Geconcludeerd kan worden dat het alleen gaat om een zomerverblijfplaats van minder dan 5 gewone dwergvleermuizen. De bomen op het parkeerterrein zijn van beperkte betekenis als foerageergebied voor vleermuizen. Deze bomen fungeren niet zozeer als migratieroute, maar meer als herkenningspunt voor de zomerverblijfplaatsen. Omdat de gewone dwergvleermuis een goed ruimtelijk geheugen heeft, zal het verdwijnen van de bomen en daarmee de herkenningspunten in het leefgebied, niet van invloed zijn.

Afbeelding 4. Locatie zomerverblijfplaats (links) en invliegopeningen (rechts)

Conclusie

Met de sloop van het pand aan de Raamsingel wordt een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetast. Hiervoor is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig. Omdat de gewone dwergvleermuis een groot netwerk van verblijfplaatsen gebruikt en de aangetroffen zomerverblijfplaats niet van betekenis is voor de voortplanting, worden geen negatieve effecten verwacht op populatieniveau.

Andere beschermde soorten hebben geen leefgebied binnen het projectgebied.

Indien u naar aanleiding van deze brieffrapportage vragen hebt, kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Middenduinerweg 81
2082 AA Santpoort-Zuid
06-47570615

Linda@dresmevandervalk.nl

Bijlage 1 Curriculum Vitae

Naam ir. L. Dresmé
Nationaliteit Nederlandse

Persoonlijk profiel

Linda is een deskundig ecooloog en heeft zich gespecialiseerd in het raakvlak tussen bouwprojecten en beschermde flora en fauna.

Opleiding

Afgeronde doctoraal Bosbouw en Bos- en natuurbeheer in Wageningen.
Master Beleid, Communicatie en Organisatie in de eindfase.

Cursussen

Tekenen in ArcMap, en Basisveiligheid VCA (geldig tot 28-9-2019).
Batsound, het opnemen en analyseren van vleermuisgeluiden.

Werkervaring

14 jaar werkervaring bestaande uit:

- 2012-heden, verantwoordelijk ecooloog voor het project A1 Gaasperdammerweg -A6 Havendreef
- 2011-heden, senior ecooloog bij DresmevanderValk
- 2008-2011, bk ruimte & milieu bv als ecooloog.
- 2007, provincie Zuid-Holland (gedetacheerd) als juridisch adviseur groene wetgeving.
- 2003-2007, Envisie BV als projectleider natuurontwikkelingsprojecten.

Algemene kennis en vaardigheden

Nederlands en Engels vloeiend in woord en geschrift, Frans redelijk in woord, goed in geschrift.

Soortenkennis

- Vleermuizen: sinds 8 jaar ca 20-30 vleermuisonderzoeken in stedelijk gebied per jaar; kennis en ervaring opgedaan uit de praktijk en door kennisoverdracht in het veld door lokale andere vleermuisdeskundigen. Bij twijfel over de soort wordt altijd een second opinion gedaan door een andere deskundige, waardoor kennis steeds wordt vergroot.
- Soorten van Laag Nederland: diversen veldonderzoeken naar o.a. rugstreeppad, noordse woelmuis, waterspitsmuis, kleine modderkruiper, bittervoorn en ringslang.
- Ontheffingen aangevraagd voor de Flora- en faunawet: FF/75C/2011/0046; FF/75C/2012/012, FF/75C/2011/0322; FF/75C/2010/0465; FF/75C/2010/1045; FF/75C/2013/0133; FF/75C/2015/0514; FF/75C/2016/0354; FF/75C/2016/0357; FF/75C/2016/0346